

Bókagarður 20 ár á baki:

Gav føroyingum lykilin til málið — gjørði bókmentirnar til fólkaogn

Líka vandamikið at oyða málið sum fiskastovnarnar

— talan er í báðum forðum um lívsgrundarlag okkara, sigur Emil Thomsen í sambandi við at tað eru 20 ár síðani, hann fór undir bókaútgávu.

Hann spyr, hvussu tað ber til, at okkara politikarar altíð eru so fúsir til at játta pengar til útbygging av fiskiflotanum, men treyðugt vilja lata pengar til at skapa máli og mentan betri livilíkindi!

— Sjónvarp og útvarp áttu at fingið nógv fleiri pengar at arbeitt við, tí teir eru millum tíðarinnar fremstu mentanarberarar, sigur Emil Thomsen

Ikki færri enn tíggu bókum um árið í samfull tjúgu ár og tilsamans fleiri hundræðals bind. Hetta er úrslitið av arbeiðinum hjá Emil Thomsen og bókaútgávufyrirteknu hansara, Bókagarði. Men hóast hetta eru stór tøl, og hóast Emil sjálvur er farin um tey 72, so er ikki rokkið á mál. Hverki Emil ella Bókagarður fara at gevast nú. Hetta 20 ára skeiðið hevur bert slóðað fyri enn eini tíð við nógvum nýggjum og áhuga-verdum bókaútgávum. Livst so spyrst!

— Eg gjørði tað til mitt lívsmál fyri tjúgu árum síðani at ríka land okkara við teimum dýrmætastu bókmentunum, vit eiga. Tí fari eg ikki at gevast við fyrr enn eg ikki orki meira, og vónandi verða tað til enn mong ár, sigur ein vælhyrdur Emil Thomsen, sum júst í hesum døgum hevur hátíðarhildið 20 ára stovningar-dag Bókagarðs. Í hesum sambandi hevur hann m.a. avgjørt at geva fólki 50% avsláttur fyri bókurnar hjá Bókagarði.

Fólkaogn

Nú Emil Thomsen litur

aftur um bak, heldur hann, at tað hevur eydnast sær at livað upp til setningin, settur varð tann 10. mai 1968:

at fáa dygdarbestu føroysku bókmentirnar inn í so nógv heim í landinum sum gjørligt, fyri har við at fjálga um og vekja ansin fyri máli og mentan okkara, ja, fyri at børnini og tey ungu kundu vaksa upp saman við bókmentunum, og frá foreldrunum fáa innlit í og leiðbeining um tey stóru virði, bókmentirnar kunnu geva á livsleiðini.

Tað hevur eydnast at gera frægastu bókmentir okkara til fólkaogn — istaðin fyri at vera ogn hjá nøkrum heilt fáum. Í dag finnast bókurnar hjá Bókagarði í nærum hvørt um heimi í Føroyum. Hetta er Emil ikki sørt errin av.

Alsukur til málið

Emil dylur ikki fyri, at tað var ansur og alsukur sin fyri føroyska málinum, ið kveikti liv í bókaútgávu.

— Tað var idealisma, sum var drivmegin. Eg helt, at okkara kæra móðurmál var við at

missa fótafesti eitt nú orsakað av áganginum uttanifrá. Okkurt mátti gerast fyri at steðga hesum ágangi. Men ikki bert ávirkan aðrastaðni frá var við at gera av við mál okkara. Eisini umstøðurnar heima gjørdur, at fólk sum heild høvdu ov litla atgongd til sjálvan lykilin til málið, nevnliga bókmentirnar. Tí helt eg, at tað var neyðugt at geva málinum eina hjálpanð hond, og ein hin besti máttin at røkka hesum máli var at gera bókmentirnar til fólkaogn.

Politikarar og ábyrgd

Tað var við hesum tonkum og kenslum, at Emil fór til verka. Men hvussu er státt við máli og mentan okkara í dag — og hevur bókaútgávan hjá eitt nú Bókagarði munað nakað í royndini at hjálpa málinum?

Emil Thomsen sigur: — Nógvar liggja á láni. Mitt arbeiði er bert eitt stig á leiðini. Hvat vildi ikki verið komið burtur úr, um okkara politikarar og tað

almenna eisini slóðaðu fyri! Eg skal viðganga, at vit eru næstan í anda-leypi. So nógvar er ágangurin uttanifrá í dag, at byggja vit ikki borð fyri báru nú, verður ilt hjá málinum at fóta sær. Hetta kunnu vit ikki bjóða komandi ættarliðum.

Emil visir á, at stovnar sum útvarp og sjónvarp hava ómetaliga stóran týðning fyri mál og mentan okkara. Hann heldur ikki, at hesir stovnar røkja sína uppgávu til fulnar.

— Tað má vera okkurt galið, tá sjónvarpið letur okkum siggja og hoyra sendingar, har kanska meira enn 80% er á fremmandum máli. Eisini hjá útvarpinum bílar tað. Her hugsi eg um, at útvarpið hevur ikki í nógv stóran mun megnað at fáa serkøn fólk til at taka sær av mál- og mentanarspurningum sum heild.

Fleiri pengar til sjónvarpið!

Stjórin á Bókagarði heldur ikki vit fyrst og fremst

eiga at harta starvsfólkini í eitt nú sjónvarpinum fyri tørvandi málroktina.

— Tað eru okkara politikarar, sum hava skyldina av stóðni. Tað eru teir og tað almenna, sum eiga at taka stig til at fjálga um og verja okkara móðurmál, sum jú eigur livið í mentanini. Tað kann ikki vera rætt, at ein stovnur sum sjónvarpið ikki fær tann pening, honum tørvar til at geva móðurmálinum og mentanini rúmd. Emil heldur tað vera líka skeiðt at oyða mál og mentan sum at oyða fiskagrunnarnar. Tí í báðum forðum er talan um lívsgrundarlag okkara.

— Hvussu ber tað til, at politikararnir altíð eru so fúsir til at játta pengar til bygging av skipum, men ikki vilja lata tann neyðuga peningin til at skapa máli og mentan livilíkindi, spyr Emil Thomsen og heldur fram:

— Nú politikararnir duga at siggja, at okkara fiskastovnar eru í vanda, mæla teir til at seta pengar av til sanering av parti

Emil Thomsen: — Politikararnir eiga at seta fleiri pengar av til sjónvarpið og útvarpið, tí hesir stovnar eru sera týðningarmiklir fyri mál og mentan okkara

av flotanum — fyri harvið at hjálpa fiskastovnunum. Men hvi lata teir ikki eisini pengar til eitt nú okkara sjónvarp, nú teir siggja, hvussu stórum vanda mál og mentan okkara er í við øllum áganginum uttanifrá!

Árinið uttanifrá

Emil, sum er errin av at eiga sætta norðurlenska málið, heldur vit øll eiga at royna at varðveita tað og hjálpa tí, tá hetta er neyðugt. Og tað er neyðugt í eini tíð, har so nógvar nýtt kemur inn á okkum uttanifrá.

Hann er als ikki í iva. Kenna politikararnir ikki skyldu sína móttvegis móðurmálinum, so mugu teir eisini taka ábyrgdina av, at vit missa okkum burt sum tjóð.